

Bevaka rätt i dödsbo

Överförmyndarkansliets tillsyn vid dödsboförvaltning blir aktuell när en dödsbodelägare har god man eller förvaltare eller är omyndig. Då gäller bestämmelserna i föräldrabalkens (FB) 15 kapitel om "Vård av rätt i dödsbo".

En förmyndare, god man eller förvaltare (anges i fortsättningen som ställföreträdare) är **skyldig att se till att bodelning och arvskifte med anledning av dödsfallet upprättas så snart som möjligt**, om inte avtal om sammanlevnad i oskiftat bo ingås. Ett arvskifte är ett dokument som visar hur tillgångarna ska fördelas mellan dödsbodelägarna efter att skulder har betalats. Arvskiftet ska vara skriftligt och undertecknas av alla dödsbodelägare för att det ska vara juridiskt giltigt. Om ställföreträdaren inte har den kompetens som krävs för att kunna bevaka den enskildes rätt i dödsbo bör ställföreträdaren vända sig till en jurist.

Är huvudmannen/ omyndig (anges i fortsättningen huvudman) ensam dödsbodelägare behöver ett arvskifte inte upprättas och samtycke behöver inte inhämtas från överförmyndarnämnden. Ett arvskifte behöver inte upprättas eftersom det inte finns några tillgångar att fördela. Ställföreträdaren ska däremot, om det inom ramen för dödsboet exempelvis har sålts en fastighet eller bostadsrätt, ansöka om nämndens samtycke till detta. Ställföreträdaren ska redovisa att samtliga dödsboets tillgångar har förts över till ett överförmyndarspärtrat konto i huvudmannens namn.

Bouppteckning

Ställföreträdaren ska bevaka att bouppteckningen förrättas inom tre månader efter dödsfallet. Ställföreträdaren är även skyldig att närvara vid bouppteckningsförrättningen. Ställföreträdaren ska också bevaka att bouppteckningen lämnas in till Skatteverket för registrering inom en månad efter upprättandet.

Om den avlidne inte efterlämnar några tillgångar eller enbart efterlämnar tillgångar som täcker begravningskostnader och andra utgifter i samband med dödsfallet, ska en anmälan om detta göras till dödsbohandläggarna i kommunen. Socialnämnden är skyldiga att lämna en dödsboanmälan till Skatteverket. En kopia på dödsboanmälan ska lämnas till överförmyndarkansliet.

Testamente

Om den avlidne efterlämnar testamente ska ställföreträdaren inte "godkänna" testamentet, utan endast bekräfta att hen har tagit emot eller tagit del av testamentet för sin huvudmans räkning. Under de sex månader som därefter följer har ställföreträdaren möjlighet att *klandra testamentet*. Anledning till att man vill klandra ett testamente kan t.ex. vara att testamentet har upprättats under påverkan av en psykisk störning, att testamentet inte uppfyller lagens krav på ett giltigt testamente, eller att testamentsgivaren blivit tvingad eller lurad att upprätta testamentet. Om ställföreträdaren inte har kunskap om testamentet ska klandras eller inte bör ställföreträdaren vända sig till en jurist. Om ställföreträdaren inte klandrar

testamentet inom sexmånadersperioden vinner testamentet laga kraft gentemot huvudmannen, vilket innebär att det blir giltigt.

Om huvudmannen är barn till den avlidne ska ställföreträdaren göra ett förbehåll för huvudmannens laglott.

Arvsavstående

Ställföreträdaren får inte avstå från arv eller testamente för den enskildes räkning. Avstående från arv får endast göras med Överförmyndarnämnden samtycke.

Arvskifte

Ställföreträdaren ska bevaka att arvskiftet upprättas *inom 6 månader efter bouppteckningens förrättningsdag*.

I arvskiftet ska dödsboets samtliga tillgångar tas upp till dagsaktuellt värde. För fastighet ska värderingsintyg från oberoende sakkunnig (t ex mäklare eller värderingsman) bifogas. Arvskiftet ska undertecknas av samtliga dödsbodelägare, även av omyndig som fyllt 16 år, samt av ställföreträdaren.

Ansökan om överförmyndarnämndens samtycke till arvskifte

Ställföreträdaren ska skicka in dessa handlingar:

1. **Ansökan** om överförmyndarnämndens samtycke till arvets fördelning
2. **Arvskiftes/bodelningshandling** i original
3. **Godkännande av samtliga dödsbodelägare**
4. **Samtycke** från huvudmannen om han/hon förstår vad saken gäller alternativt läkarintyg som visar att hen inte förstår vad saken gäller
5. Kopia på registrerad **bouppteckning**
6. **Testamente** (om det finns)
7. **Redovisningsräkning** med underlag från bank som visar vad som hänt för tiden från dödsdagen och skiftesdagen
8. **Värderingsutlåtande** för ev. fastighet/ bostadsrätt
9. **Fullmakter** från dödsbodelägare

Redovisning

När överförmyndarkansliet har samtyckt till egendomens fördelning enligt arvskiftet ska ställföreträdaren bevaka att huvudmannens kontanta del av arvet sätts in på ett överförmyndarspärret bankkonto i huvudmannens namn och att lagfart söks för eventuell fastighet som tillskiftats huvudmannen. När det gäller omyndigas arv är det enbart belopp över ett prisbasbelopp som ska sättas in på spärrat konto.

Att ett konto har överförmyndarspärret betyder att medlen inte får tas ut utan Överförmyndarnämndens samtycke.

När arvet har skiftats ska ställföreträdaren skicka in bevis om att huvudmannens andel i dödsboet har överförts till huvudmannen. Detta kan visas genom t ex kontoutdrag, kopia av lagfartsbevis eller utdrag som visar att aktier som tilldelats huvudmannen har registrerats på depån.

Avtal om samlevnad i oskiftat dödsbo

Om tillgångarna i dödsboet är sådana att arvskitte inte utan svårigheter kan upprättas, kan man upprätta avtal om samlevnad i oskiftat dödsbo. Sådana avtal ska godkännas av överförmyndarkansliet.

Samtycke vid fastighetsförsäljning i dödsboet

Överförmyndarnämndens samtycke krävs för vissa åtgärder som genomförs inom ramen för dödsboets förvaltning. t.ex. vid försäljning av en fastighet eller bostadsrätt som tillhör dödsboet.

Redogörelse

Om arvskitte inte kan ske inom den angivna tiden (sex månader från bouppteckningens förrättningsdag) och inte heller avtal om samlevnad i oskiftat dödsbo har ingåtts ska gode mannen var sjätte månad tills det att boet har skiftats lämna in en redogörelse, till överförmyndarkansliet, varför arvet inte har skiftats, s.k. redogörelse för skifteshinder. Om ställföreträdaren inte lämnar in redogörelsen för skifteshinder i rätt tid kan Överförmyndarnämnden förelägga ställföreträdaren vid hot om vite att inkomma med handlingen.

Ordlista

Arvskifte - uppdelningen mellan arvingar och universella testamentstagare av den kvarlåtenskap som finns efter den avlidne och efter ev. bodelning.

Arvslott - den del av kvarlåtenskapen som en legal arvinge har rätt till

Arvinge - den som har rätt till arv

Bodelning - om den avlidne var gift ska bodelning ske före arvskiftet.

Bouppteckning - en skriftlig handling som visar den avlidnes tillgångar och skulder på dödsdagen, dödsbodelägare, efterarvingar

Bröstarvinge - bröstarvingar är en arvlåtares avkomlingar, biologiska eller adopterade barn

Dödsbodelägare - efterlevande make eller sambo, arvingar och universella testamentstagare

Laglott - hälften av arvslotten. Om ett testamente finns till förmån för någon annan än bröstarvinge, kan denne alltid kräva sin *laglott*.

Legatarie - den som genom testamente får en viss sak eller visst belopp (legat)

Särkullbarn - bröstarvinge till den avlidne men inte till efterlevande make

Universell testamentstagare - den som genom testamente får en viss andel av eller hela kvarlåtenskapen, eller det som återstår när andra har fått sitt

Vite –ett penningbelopp som tingsrätten kan ålägga ställföreträdaren att betala om hen underlåtit att följa myndighetens beslut.

Vid frågor är du välkommen att kontakta Överförmyndarkansliet.

Du når oss via e-post: overformyndarkansliet@orebro.se eller genom

Servicecenter, tel. 019-211000.